

<https://kitaphana.net>

Ýartygulak

Biri barmyş, biri ýokmyş. Öňde bir daýhan adam barmyş. Onyň aýaly göwrelimiş. Günlerde bir gün ol daýhan degirmene uwn üwetdirmäge gidende, yzyndan ogly bolupdyr. Ýañy bolan oglanyň ululygy edil ýarty gulak ýaly diýär. Şoňa görä oňa Ýartygulak diýip ad beripdirler.

Ýartygulak, bolan badyna dil açyp:

- Eje, eje, aý eje dädem(kakam) nirä gitdi? diýip sorapdyr.

Ejesi oglunyň bolan badyna gepläp başlamagyny geň görüp, ör-gökden gelipdir-de:

- Dädeň(kakaň) degirmene uwn üwetdirmäge gitdi- diýip aýdypdyr.

- Men-de degirmene gitjek!- diýip, Ýartygulak jedir-jedir edipdir.

Ejesi:

- Wiy, üweden uwnyny getirmäge dädeňe(kakaňa) ulagam gerekdir. Hanha ýatakda düýämiz gäwüş gaýtaryp çöküp otыр. Şony mün-de ötägit-diýipdir.

Ýartygulak düýäni gazygyndan boşadyp, üstüne böküp münüpdür-de onuň ýüňlek boýnuna dyrmaşyp, gulagyna baryp giripdir.

Düýe uly ýoluň ortasy bilen degirmene tarap gidip barýarka, ýoluň gyrasynda oynap ýören bir topar oglan:

- Ynha bir boş düýe gelýär!- diýişip, ony saklapdyrlar.

Ýartygulak:

- Häý, bezzatlar, goýberiş düýäni!- diýip gaharlanypdyr.

Oglanlar töwereklerine baksalar-da, hiç kime gözleri düşmändir.

- Be, bu ses niýreden gelýärkä?- diýişip, gorkularyna düýäni öz ugruna goýberip, gaçyp gidipdirler.

Ýartygulak düýäni sürüp, degirmeniň agzyna barypdyr-da:

Däde(kaka)!-diýip gygyrypdyr.

Ýartygulagyň dädesi(kakasy) bolsa oglunyň bardygyny bilmänsoň, ses bermändir.

- Aý, däde, haw!- diýip, Ýartygulak ýene-de gygyrypdyr.

Yzyndan ogly bolup, onuň eýýam gepläp bilyändiginden habarsyz Ýartygulagyň dädesi (kakasy):

- Bä, meniň oglum ýokdy-da. Bu meni çagyryýar- diýip, degirmenden çykanda, Ýartygulak:

- däde(kaka) hany bärräk gelsene!- diýip, ýene-de gygyryýar.

- ”dädem(kakam) gelse gorkuzaýyn”-diýip Ýartygulak düýäniň gulagyndan tawsup düşüp, bir gysym otuň aşagynda gizlenýär. Edil şol wagtam düýe Ýartygulagyň giyzlenip ýatan otuny agzyna alyp, çeynäp-çeynemän yuwdup goyberýär.

Ýartygulagyň dädesi(kakasy) görse, ýeke düýeden başga hiç kim ýok diýär.

Ol:

- Oglum, oglum!- diýip seslenende, Ýartygulak düýäniň içinden:

- Däde(kaka), men düýäniň içinde, meni düýe idi- diýip jogap berýär.

Ýartygulagyň dädesi(kakasy) uweden uwnyny düýesine yükläp, öýne dolanyp gelýär.

Aýaly öňünden çykyp:

- Oglumy hem getirdiňmi?- diýip soraýar.

Ýartygulagyň dädesi(kakasy):

- Oglumyz-a düýe idi- diýip habar berýär. Ýartygulagyň ejesi nätjegini bilmän boýurboýur ýaş döküp aglaýar. Soňra är-aýal Ýartygulagy tapmak üçin düýelerini öldürüp, içegelerini bir-bir barlaýarlar. Şol barlap oturşlaryna: ”Aý, zat ýokdur-da” diýip, bir bölek içegäni zyňyp göýberýärler. Ýartygulak şonuň içindemiş. Olar ogullaryny tapman, gynanyp oturýarlar. Şol agşam bir aç möjek düýäniň soylan ýerine gelip, ýaňky bölejik içegäni iýipdir. Möjek soňra bir çopanyň goynuny darajak bolup barypdyr.

Ýartygulak möjegiň niýetini aňlap:

- Haý, çopan, how! Goynuň gitdi, how!- diýip gyygyrmaga başlaýar.

Çopan hem:

- Aý, bir öwejiň bar kowaweri!- diýip itlerini küşgürüp, möjegi kawalapdyr.
- Haý-haý!- diýip, Ýartygulak hem gaçyp barýan möjegiň içinden gopgun turzupdyr. Goyun iymekden biyzar, möjek zordan özünü gutarypdyr.

Aç haltyldap ýören möjek ýene bir çopanyň sürüsiniň üstünden barypdyr. Möjek sürä ýakyynlaşanda, ýene:

- Aý, çopan, how! eşitmedim diyme, how, goyny möjek aldy, how!- diýip gygyrypdyr. Çopan hem:
- Aý, bir öwejiň bar, kowaweri!- diýip tagyna ýapyşyp gygyrypdyr. Ýartygulak hem:
- Haý-haý!- diýip, möjegiň içinden gopgun turzupdyr. Möjek ol çopanyň daýaw itinden zordan gaçyp gutulypdyr. Möjek başga süri goyunlara baranda ýene-de goyun awlap bilmän aç galypdyr. Ahyry ol belanyň öz içindendigini bilip:”Men indi bu beladan nädip sypyp bilerinkäm?...” -diýip, pikir edip, esli wagt ýatypdyr, bir tebiyp tilkiniň ýanyna baryp:
- Ey, tilki dost, meniň içimde bir bela bar. Ajymdan surnugyp, haýsy sürüniň golaýyndan barsam:” Haý çopan, haw, goynuň möjek aldy, how!...” diýip gygyrýar. Yndi baş günüň içidir, bir alaç et-de, em-yom salgy ber- diýip ýalbarypdyr.

Onda tilki:

- Yçiňdäki belanyň emini tapsam bir goyun berermisiň?- diýipdir.

Möjek:

- Wah, tilki dost, iki goyun diyseňem bererin! Ýöne şu belany dep etseň bolýar!- diýip, söz beripdir.

Onda tilki:

- Gury sözden goyun bolmaz, möjek dost, diliňden hat ber- diýipdir. Möjek hat beripdir. Tilki oňa:

- Ey, möjek dost, sen bir suwjak bulamak iç-de, birnäçe gezek ýapyýokaryk ýört, şonda içindäki bela gaçsa gerek- diýipdir.

Tilkiniň maslahatyny eşiden Ýartygulak:

- Ey, tilki, tilki! Başyna turşusy çykan tilki! Bu içmäge bulamak tapýan bolsa, şu güne düşerdimi?- diýip möjegiň içinden seslenipdir.

Şonda möjek:

Ey, tilki dost, göryäňmi meniň günümü, dad günüme! diýip gözlerini ýaşardyp gepläpdir.

Tilki möjegiň gözýaşyny görüp:

- Ey, möjek dost, sataşan belañ-a gaty ýaman, ýöne sen günorta bolanda üzümli baglyga bar-da biýşmedik, horarak üzümlerden köp iýi. Yçindäki belañ bolsa jany çykýança gyygyrsa-da gyygyrybersin. Günortan sakçy-da, iti-de bolmaz: Birden eşidip gelselerem tä golaýlaýança gaçma, üzümde köpräk iýjek bol- diýipdir. Möjek üzüm бага baryp iymäge başlady, Ýartygulak bar sesi bilen: - Aý, üzüm eýesi! üzümiňi ogry iýip gutardy- diýip gyygyrypdyr. Üzüm eýesi gelyänçä, möjek bir-iki düyp üzüm iýipdir. Şol wagt bag eýesi gelip, yuwaşja möjege ýakynkaşyp, taýak bilen kebzesine ýapypdyr. Möjek birden ikä böküpdir, şol böküşde Ýartygulak onuň içinden çykypdyr.

Ýartygulak möjegiň içinden çykandan soň bir üzümiň düýbinde ýatypdyr. Soňra üzüm eýesiniň üzümli sebediniň içine giyripdir. Ol adam öýüne ugraýar. Bag eýesi ýol boyy aýdym aýdyp barýar. Ol her aýdym aýdanda, Ýartygulak:

- Jan, jan sag bol!- diýip gyygyrýar.

Üzüm eýesi:” Yyzymdan biyri gelyändir”-diýip, iyzyna baksa, hiç kimi görmändir. Soňra:” Aý, göwnümedir-de...”-diýip ýene aýdyma başlaýar. Ýartygulak ýene-de:

- Jan, jan sag bol!- diýip gyygyrýar.

Üzüm eýesi yuwaş-yuwaş gorkup başlalaýar. Aýdym aýytmagy hem goyup, çalasym ýöräp, öýne gelyär. Ýartygulak sebetden çykyp, öýüň içindäki çuwalyň aşagyna giyrip ýatýar.

Üzüm eýesi heleyine bakyp:

- Men ýolda jyna sataşdym- diýär. Heleyi onuň üstüni iki gat yorgan bilen basyrýar. Goňşulary hem, pylan aga jyn görüpdür diýişip, gelip onuň halyny sorayarlar. Üzüň eýesiniň öýüne şol agşam üç-dört sany myhman hem gelipdir. Olar garyplary talap ýören garakçymyşlar. Olaryň talap alan zatlarynda üzümçiniň hem paýy barmyş.

Ögrular giycäniň ýaryna çenli nirede, nähili ogurlyk edenleri hakynda sakyrdaşyp, Ýartygulagy hem ýatyrmandyrlar. Olar uwklanlarynda Ýartygulak çuwalyň aşagyndan çykyp, olaryň sakgallaryny ikibyr-ikibyr, biyr-biyrine daňyp çykypdyr, ogry şärigi bolan üzüm eýesiniň sakgaly bilen heleýniň saçyny hem bir daňypdyr. Biraz wagtdan soň ogrylaryň biýri daşaryk çykjak bolupdyr ol bir ýoldaşy:

- Sakgalymy göýber, how! Hey sakgaldanam bir oyun bolarmy- diýip, ýerinden galypdyr. Bularyň galmagalyna, ol biýrsi hem turup:

"Göýber sakgalymy"- diýipdir. Ogrular biyr-biýrini yumruklap başlapdyrlar. Öýüň içi ala-galmagal bolupdyr. Bularyň galmagalyna är-heley hem oýanypdyr. Äri aýaly:

- Ey, heley, sakgalymy göýber- diýipdir. Bularyň galmagallaryna goňşulary gelip olary arşdyrypdyr.

Galmagal köşesenden soň, Ýartygulak ýene çuwalyň aşagyna giyrip ýatypdyr. Emma ogrular ýatmandyrlar. Olar:

- Bu öýüň indi mazasy gaçdy, biz çaltrak bu ýerden gideyli diýişip, daň ataryna garaşman, gaçyp gidipdirler.

Mihmanlar gidenden soň, öýüň aýaly:

- Öýmizdäki jyny kawmasak, indi bize rahat bolmaz. Molla agany getirip okadaýsak nähilli?- diýipdir.

Äri: " Boljak"- diýär.

Öýüň aýaly mollaň ýanyna ugranda, Ýartygulak onuň arkasyna münüp, ýalygynyň(gyyňajynyň) arasyna giyzlenipdir.

Aýal mollanyň ýanyna baryp:

- Molla aga biziň öýmize jyn giýiripdir, bize gün berenok, kömek et- diýipdir.

Molla ol aýalyň aklyk üçin getiren düwünçegine gözünüň gyytagyny aýlap: - Ba-ha, jyn gaty erbet zatdyr, ony okyp kawmasak, ýöne-möne doga peyda bermez-diýip, aýaly bir çola jaýa eltip, okyp başlanda, Ýartygulak olaryň ikisine-de bildirmän, mollanyň sellesiniň ortarasyna münýär. Molla: "Aguz billahy..." diýip başlanda, Ýartygulak hem onuň depesinden oturan ýerinde agzyna öýkenip, bogazyna sygdygyndan gyygyrýar.

Molla okymakdan elli biyzar bolup:

- Bu ne bela? Bu indi seni okytdyrmaz. men saňa derrew bir dogajyk ýazyp bereyinde diynaýyn- diýip, hasyr-husur bir bölejik kagyzyň yüzüni garalap:
- Yne, şu iki dogany al-da git, biyrini äriň dakynsyn, biyrini hem özüň dakyn- diýip, getirlen aklygy alyp, aýaly ugradyp göberipdir.

Ýartygulak onuň sellesiniň üstünden düşmändir. Molla öz ýanyndan jyn aýal bilen gidipdir diýip, agşam namazyny okymak üçin metjiyde baryp, jemagata imamlyk etmekçi bolupdyr.

Molla, adamlaryň önüne geçip:

"Allahy äkber!"- diýip, ýaňy bir maňlaýny ýere goymakçy bolanda, Ýartygulak hem onuň bilen birlekde:

- "Allahy äkber!"- diýär. Birnäçe gezek şeýle bolandan soň, molla öz içinden;" meniň imamlygma göwnüýetmezçilik edip, arkamda duranlaryň biyri bilgeşleyin gyygyrýar"- diýip, pikir edipdir-de, gaharlanyp çykyp gidipdir. Yzyndaky jemagat hem: " molla heniz maňlaýny ýerden galdyran dälir"- diýip, maňlaýlaýlarny ýerden götermän, esli wagt ýatypdyrlar. Ahyrda olaryň biyri başyny göterip görse, öwlerinde molla ýok diýär. Ol muny başgalara-da habar berýär. Olar:" biziň mollamyz dälridimyka?..." diýişip, metjiytden çykyp, dargaşyp gitýärler.

Şol agşam mollanyň aýaly özleri hem sopylary üçin çüýçeli palaw, gullukçylar üçin bolsa uly bir gazan kädili bulamak bişirýär. Ýartygulak:" işi edyän-ä olar, palaw iyyänem bular, men siziň aryňyzy alyp bererin, gullukçy doganlar!... diýip, içini gepledýär. Gün ýaşyp, molla bilen aýaly uwka gidende, Ýartygulak mollanyň sellesini aýalyna, aýalyň alyndaňysyny hem molla geydirýär. Är-aýal iyrden turup, biyrbiyrleriniň yüzüne geň galyp bakýarlar. Molla aýalyna:

- Näme beyle seredyň, meň yüzümden aý görjek bolýarmyň?- diýär.
- Men-ä seniň başyňdaky alyndaňa bakýaryn!- diýip, aýaly jogap berýär.

- Men-de seniñ selläñe seredýäriñ!

Aýaly:- Seredseñ seredip geç! diýär

Är-aýal dawalaşyp, ýañy ütmeleşjek boluberende, goňşy obadan bir atly gelip, nikä gyydyrmak üçin, mollany toýa çagyryp gitýär.

Toy. Nika. bol nahar. Aklyk... Molla şu zatlary göz önüne getirip, sellesini alýar-da, ýol şaýyny tutup, ugruýar. Ýartygulak hem sellesiniñ depesine gonýar. Ýartygulak mollanyñ sellesiniñ süýri depesinde daş-töweregine sin edip barýar. Molla eşegini dikgirdedip, toy ýerine ýakynlaşyberende, Ýartygulak, mollañ selesinden düşüp, eşegini guyrugyndan asylyp, eşegi dürtüp göýberýär. Eşek muña jidaman, bökýär-de mollany doly çuwal ýaly edip, gaty ýere urup gaçyp gitýär.

Ýartygulak toy ýerine ugraýar. Baryp görse, toy eýesi uly bir baý diýär. Bu baý özüniñ ýekeje ogluny öýerip duranmyş

Ýartygulak öýüñ artbagyş gamşynyñ gatlaryndan sümüp, durluk arasynda jaýlaşyp, içerik seredýär. Ol öýde täze alnyp getirilen gelin otyranmyş. Başga öýde bolsa ýaşullar bilen ýañky molla gürrüñ edip otyr diýär.

Ýartygulak oturan gyzlary kiçiräjik taýak bilen dürtüp başlaýar. Gyzlar bu işi biýibiyriden görüp, gaharlanyşyp, çykyp gidipdirler. Gelnäñ ýeke özi galypdyr.

Gün öýleden agandan soň, molla yigit bilen geline nika gyymak üçin iki sany adamyny pyýadakazy belläp, işe başlaýar. Mollanyñ bellän pyýadakazylaý çümre bürenip tersine bakyp oturan geliniñ ýanyna gelip:

- Gelin, nika wekiylçiliñizi biziñ haýsymyza beryäñiz?- diýip soraýarlar.

Gelin bürenip, geplemän aglap otyr diýär . Birnäçe sapar gaýtalan soraga jogap bolmansoň, Ýartygulak:

- Şol kel hem mañkaly ogluñyz üç biyriñize-de wekiylçiligimi berjek däl!- diýär. Pyýadakazylaryñ yürekleri ýarylara gelip, aňk-taňk bolup galýarlar.

Şol wagt bir aýal gelip, gelni irjak bolup, höre-köşe edýär. Gelin bolsa aglajagynyda, güljegini-de bilmän, öñküsi ýaly bürenip otyrýar. Heniyz gelinden jogap bolmanka, ýene Ýartygulak:

- Bolmaz, bolmaz! Sözüñ birdir! Diydym, diydym, indi gaýtalap alman! diýip gyygyrýar.

Geliniň daşyna yygnan gelinler hem gaýra çekişip durýarlar-da:

- Bu gelin samsykmyka, nämeke?- diýişýärler.

Molla hem oturan ýerinden:

- Gelin bu iýşiň erbetdir, aýyp bolar!- diýär.

Onda Ýartygulak:

- Asil sen ýaly adamyyň gyýan nikasy maňa gerek däl!- diýär.

Molla: Toba tagsyyr, bu ne belady!- diýip, sesini çykarmaýar.

Adamlar:

- Yndi gün ýaşdy, bu sähetli gün geçdi, nika ertiyre galmaly boldy- diýişip dargaşýarlar. "Munuň soňy näme bolarka?" diýip, gelinler bolsa tomaşa etmäge galýarlar.

Ýartygulak şol wagt tüynüğe çykýar.

- Yndi maslahat näme?- diýip toy eýese baý aga, molladan sorayar.

Molla:

- Bu gün nika gyyp bilmedik, öýlenjek yigit gelniň ýanyna baryp, kellesini görkezsini, yogsam "kel, kel" diýip ol pahyry biyzar etdiler.
- Muny eşiden Ýartygulak:

- Aý, gelin, baýyň kel ogluny giyzläp, ýerine başga bir kellesi saçly yigidi görkezjek bolýarlar- diýip gyygyrýar.

Adamlar haýran galyp, ýokarlaryna seredseler, hiç kime gözleri düşmeýär. Olar bu nämäniň sesika diýişip, gorkup başlaýarlar. Molla hem:

- Bu jyn gapdalmyzdan aýryljak däl, bu bizden näme isleýarka?-diýär.

Toy eýesi:

- Bolmasa okýap kawsana!- diýip, oňa maslahat berýär.

Onda molla:

- Wah, men ony ozalam okydym, gaýta meniň özümi eýerläp mündi. Bir giyje garnymyza münüp, tas bogup öldürýärdi- diýär.

Baý:

- Onda indi näme edmeli?- diýär.

Molla:

- Güýçli mollalary yygnap, birleşip okymaly- diýär.

Baý mollalaryň iň güýçlilerinden dört sanysyny derrew çagyryr. Olar bilen bile bir porhan-da gelýär. Öýüň bir ýan duwlunda baş sany molla birleşip doga okymaga başlaýarlar. Öýüň beyleki duwlunda bolsa porhan:

- Aý, pylan jülgeden, goçum gel! Aý, pylan dereden perilerim, gel!, Aý, pylan depedäki jynlarym, gel!- diýip, düw-düw edip, gyygyryp böküp-oinap agzyny köpürjedip başlaýar.

Ýartygulak bolsa:

- Hany göreýli, seniň jynlaryň nähiylli zatka?- diýär.

Ýartygulak gaty ýadaw bolansoň, derrew uwka gitýär. Birden-ikä oýanyp, öz ýanyndan:" öýüň içi jyndan dolandyr, porhanyň jyny, perisi, goçy nähiylli zatka bir göreýin"- diýip. aşak baksa, porhanyň kellesi gyzyp, gyykylygy öňküden yüz esse artypdyr. Düwläp iki tarapa urnup, öýi göçürjek bolýar. Mollalar bolsa gara derlerini saçyp, henizem bogazlaryna sygdyklaryndan doga okyp, daşyndakylar bolsa, irkilşip otyyrlar diýär. Şolardan başga öýüň içinde jynam ýok, peri hem ýok, goçam ýok.

Giyje ýarymyndan geçenden soň, halyys sütügi süynen porhan sesine bir dyynç berýär-de:

- Baý aga, gördüňmi, nätdim! Neniň jynlarym ýerlerinden gozganyp başlanda, ol jyn gidiberendir. Meniň jynlarym, perilerim gelip, ol jyny eyyäm ala dagdan aşyryp gelipdir-diýär.

Molla hem bada-bad söze goşlup:

- Biziňem dogalarmyzyň hem güýçli kömegi degendir- diýär. Şol wagt Ýartygulak olaryň geplerine gülküsi tutýar. Adamlar geň galyp, titreşýärler.

Porhan:

- Gorkmañ, bu meniñ iñ uly jynymdyr, ol, bu ýañky jyny kawany üçin begenip gülyändir- diýär.

Şondan soň adamlar bir az arkaýyn bolýarlar.

Porhan:

- Baý aga, maslahat bolsa men-ä jynlarymy gaýtarjak- diýär.
- Gaýtar, gaýtar- diýip, baý oňa rugsat berýär.

Jin belasyndan dynyp, öýe çay-nahar getirýärler. Nahary iýip bolanlaryndan soň, öýüň bir ýan duwlunda düşek salyp ýatýarlar. Gelnäň ýanynda iki sany gyz ýatýar. Ýadaşan adamlar derrew uwklaýarlar.

Ýartygulak aşak düşýärde, torbadaky päkini alyp, ýatan mollalaryň daşyna geçýär. "Bissimilla" diýip, ilki başda molladan başlap, onuň uzyyn çal sakgalyny syýrýar, onuň eňegini taýpy ýaly edenden soň, beyleki mollalaryň sakgallaryny biyrbiyr siýryp çykýar, ýöne iñ kiçi mollaň murtuny siýryp, sakgalyny azarak gyrkýar. Soň bolsa porhanyň ýanyna baryp: "hany jynly bolýan bolsaň, jynlaryň ýetişsin bakaly"- diýip, onuň sakgalynyň sag gapdalyny düybünden aýryp, sol tarapyňy goýýar.

Ýartygulak, Toyda öldürilen mallaryň pökgerşip ýatan garynlaryndan iki sanysyny alyp, geliniň ýanynda süýji uwkuda ýatan gyzlaryň kellelerine geydirýär-de, börüklerini aýryp, başga ýerde giyzleýär. Soň mollalaryň sakgallaryny alyp, geliniň eňegine ýelmeýär, iñ kiçi mollanyň murtuny hem geline murt edýär, galan tüýden bolsa baýyň sakgalyna ýelmeýär, baýyň uzyyn sakgaly bolýar. Şondan soň Ýartygulak:

- Hop, indi iýşimi bir laý bitirdim- diýip, ýene tüynüğe çykyp oturýar.

Daň atyp, jahan ýaýylýar. Öý eýeleri, mihmanlar örüp başlaýarlar. Hemmeden oň gelin oýanýar. Ýatan gyzlaryň kellelerindäki garny görüp, hiç kime duydurman mys-mys gülýär.

Şol wagt baýyň aýaly turup:

- Aýuw, bu sakgalyň ne beyle uzalypdyr?- diýip hor çekip ýatan ärini iralaýar. Baý gözüni açalak-yumalak edip:
- O, seniň göwnüňedir- diýip, ýene beylesini dönüp ýatýar. Soň baý turup, öz boyy bilen deň sakgalyny görüp, näme diyjegini bilmeýär. Şol wagt porhan hem turup,

eñegi yyldyrap duran mollalary görüp, hahahaýlap gülmäge başlaýar. Ol öz içinden:” bu haýsy edepsiziň iýşikä?... diýip, oylanyp duwrka, mollalar hem porhanyň yüzüne siňe-siňe seredişip, birden gülüp başlaýarlar. Porhan bir aýna tapyp, ilki öz yüzüni görüp, soňra mollalara berýär. Mollalar ýeke-ýeke aýna seredişip, öz yüzlerini görüp, başlaýarlar. Gyyzlar bolsa özlerinden habarsyz, geliniň sakgal, murtuny görüp, birden gorkup, gaýra çekilýärler.

Onýança baýyň aýaly:

- Ýarylyp ölenler siziňki näme?-diýip gyygyrýar.

Onda gyyzlar:

- Geline sakgal-murt çykypdyr- diýärler.

Baýyň aýaly:

- Goyuň saçy kesilenler, men sizden kelläňize geýeniňiz näme diýip soraýan! diýip, aýnany ellerine berýär.

Gyzlar kellelerindäki garny görüp, öýlerine tarap gaçýarlar. Gelin hem sakgalmurtuny aýnadan görüp, öz-özünden gorkýar. Derrew sakgal-murty goparyp aýyrýar. Edil şol mahal düynki jynly gürrüň nähiyl bolduka diýip, aýal-erkek dumly-duşdan gelmäge başlaýar. Niyrä gitjeklerini bilmän duran porhandyr mollalar, baýyň berjek sowgat-serpaýyndan elli biyzar bolup, öýden çykýarlar-da gaçyp gitýärler. Öýde diňr baý, onuň aýaly hem gelin galýar.

Baý uludan dem alyp:

- Bizi bu beladan gutaran adam bolsa, näme diyse bererdim- diýär.

Ýartygulak tüynükden:

- On öweç diyse-de berermiň?- diýär.

- Wah, on baş diyse hem bererin- diýär.

Ýartygulak: Sözüň, söz bolsun! Sözüň-de tapylgyn!- diýip, öýlerine gaýtýar.

Ýartygulak uly ýoluň ýaksy bilen barýarka, iyzýndan bir atly ýetýär, ol atly hem Ýartygulaklaryň öz obalaryndan bolup, ýaňky toydan gaýdyp gelyänmiş. Ol atly Ýartygulagyň duşuna gelip, atynyň gowşan çekisini çekmäge durýar. Ýartygulak şol wagt görünmän atyň guyrugyndan asylýar. Ol adam atyna münüp, ugranda, atyň üstüne böküp çykýar. Şeýlelik bilen Ýartygulak atly öýlerine ýetýär.

Ýartygulak ene-atasy bilen gujaklaşyp, salamlaşýar. Olar Ýartygulagyň gelenine begenýärler. Soňra Ýartygulak başyndan geçirenlerini biyrin-biyrin gürrüň berip:

- Däde, pylan çopanda bir öweç, ýene bir çopanda bir öweç, üçünji çopanda hem bir öweç algyymyz bar- diýip, bir topar çopany sanap çykýar.
- Sen baryp, möjek kowanmyz üçin bermeli öwejiňizi beriň diýi-de, şol çopanlardan goyunlary al, soň bolsa pylan baýyň öýüne bar-da jyn kowanmyz üçin bermeli öweçleriňi ber diýip aýt, olary hem alyp gaýt- diýip dädesini iýberýär.

Dädesi gelip, çopanlardan hem baýdan almaly öweçleri alyp, olary bir süri edip, öýüne dolanýar.

Ýartygulak hiç haçan erbet iýş etmeýär, dogra-dogry, egrä-egri diýär, her kimiň aýbyny öz yüzüne aýdýar, yüreginde öýke-kiyne saklamaýar, hiyle-mekirlige ýol bermeýär, ahyr soňunda hem uly iýliň minnetdarlygyny hem hormatyny gazanyp, maksat-myradyna ýetýär.